

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/130/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2116201692
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2116201692.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Terézie Mecelovej v právnej veci žalobkyne: Prima banka Slovensko, a.s., Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: L. M., narodený XX. T. XXXX, trvalý pobyt: H., adresa na doručovanie: Z. 8, H., u O. M. S., o 5.000,- eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 13. augusta 2018 č. k. 16C/26/2016-71, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej o zaplatenie úrokov 293,74 eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne od 15. marca 2013 do zaplatenia mení tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 293,74 eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne od 15. marca 2013 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v zostávajúcej napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

II. Žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v plnom rozsahu.

III. Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni sumu 5.000,- eur, úrok z omeškania vo výške 4,53 eur, úrok z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 15. marca 2013 do zaplatenia a v zostávajúcej časti žalobu zamietol (o zaplatenie úroku do predčasného zosplatenia dlhu, zmluvného úroku 15,90 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 15. marca 2013 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 8 % ročne z nezaplatených úrokov 293,74 eur od 15. marca 2013 do zaplatenia. Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 88,92 %. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 2, 3, § 54 ods. 1, 2, § 517 ods. 2 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 497, § 502 ods. 1 Ob. z. (Obchodný zákonník č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov), § 1 ods. 1, 2, § 2 písm. d/, § 7 ods. 1, § 9 ods. 2 písm. k/, § 11 ods. 1, 2 ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia O. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy, článok 3b.1 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách z 5. apríla 1993. Vecne zdôvodnil uzavretou zmluvou o spotrebiteľskom úvere medzi stranami konania dňa 25. októbra 2012, na základe ktorej žalobkyňa poskytla žalovanému úver vo výške 5.000,- eur, ktorý sa žalovaný zaviazal splácať mesačnými splátkami vo výške 83,99 eur v počte splátok 120. Súd prvej inštancie dospel k záveru o absencii obsahovej obligatórnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ, teda výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov (v zmluve sa uvádzala

len výška splátky bez bližšej špecifikácie). Zákomom stanovené členenie splátky predstavuje prehľadné vymedzenie povinností dlžníka tak, aby sa dokázal zorientovať v ponuke a aby nebolo možné uplatňovať voči dlžníkovi nároky, ktoré veriteľovi neprislúchajú. Súd prvej inštancie tiež konštatoval, že žalobkyňa nepreukázala, že pri poskytnutí úveru konala s odbornou starostlivosťou v zmysle § 7 ods. 1 ZoSÚ, nepredložením dokladu o posudzovaní spôsobilosti žalovaného ako dlžníka splácať úver. Z dôvodu absencie vyššie uvedenej obligatórnej náležitosti zmluvy, úver bolo potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov. Žalovanému bola preto uložená povinnosť zaplatiť nevrátenú istinu žalobkyni vo výške 5.000,- eur. Z dôvodu omeškania žalovaného s plnením dlhu, žalobkyni prislúchali aj úroky z omeškania, ročné vo výške 4,53 eur (do splatnosti úveru), ako aj úrok z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 15. marca 2013 do zaplataenia. V zostávajúcej časti bola žaloba zamietnutá. Súd prvej inštancie súčasne konštatoval, že ak by aj predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere nebola posúdená ako bezúročná a bez poplatkov, dohodnuté zmluvné úroky patria veriteľovi len do splatnosti dlhu, od ktorého časového momentu je povinný platiť dlžník úroky z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažaniu, a to v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania. Uvedené by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahu medzi zmluvnými stranami (na podporu svojej argumentácie súd prvej inštancie označil rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ďalej len „ÚS SR“ č. k. IV. ÚS 476/2012-14, uznesenie NS SR sp. zn. 4Obo/143/98). Tým, že dlžník včas nezaplatí úroky z istiny, dostáva sa do omeškania s plnením príslušenstva, nie do omeškania s plnením vlastného dlhu. Veriteľ preto nemá nárok uplatňovať si voči dlžníkovi príslušenstvo z príslušenstva, teda úroky z omeškania zo zmluvných úrokov. Občiansky zákonník sankčný nárok pre prípad omeškania s platením príslušenstva pohľadávky neupravuje. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa bola v konaní úspešná v rozsahu 94,46 % (istina 5.000,- eur a vyčíslený úrok z omeškania 4,53 eur) a žalovaný bol úspešný v rozsahu 5,54 % (v časti vyčíslených úrokov 293,74 eur), vznikol žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 88,92 %, pričom o výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, samostatným uznesením.

2. Proti tomuto rozsudku v zamietajúcej časti vo veci samej a v časti náhrady trov konania podala včas odvolanie žalobkyňa, navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe v plnom rozsahu a priznaním náhrady trov konania žalobkyni. Namietala záver súdu prvej inštancie o absencii obsahovej obligatórnej náležitosti zmluvy v zmysle § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ. Počet a termíny splátok istiny aj úrokov sú rovnaké a sú určené termínom splatnosti anuitnej splátky. Uvedené platí aj pre údaj o výške splátky. Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere boli aj obchodné podmienky banky. Niektoré z náležitostí, ktoré má zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovať, sú v samotnom texte zmluvy a iné vo všeobecných obchodných podmienkach. S poukazom na závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“ sp. zn. 3Cdo/146/2017 nie je potrebné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala číselné vyjadrenie konkrétnej vnútornej skladby jednotlivkej anuitnej splátky (i s poukazom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, ako i právnych záverov uvedených v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 9. novembra 2016 vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia c/a Klára Bíróová). Podľa eurokonformného výkladu dotknutého ustanovenia v zmluvách uzatváraných podľa ZoSÚ nie je možné od dodávateľa žiadať, aby v nich uvádzal presný rozpis plánovanej amortizácie dlhu, teda rozpis splátok po častiach. Žalobkyňa namietala aj záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní, že pri poskytnutí úveru konal s odbornou starostlivosťou v zmysle § 7 ods. 1 ZoSÚ. Žalobkyňa na doplnenie žaloby ohľadom skúmania bonity klienta, vyzvaná nebola. V prípadoch neúplných podaní súd stranu obligátorne vyzve na doplnenie, prípadne opravu takéhoto podania (§ 129 ods. 1 CSP). Žalobkyňa poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/262/2017, rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/33/2017 a k možnosti doplniť dokazovanie v odvolacom konaní poukázala na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16Co/25/2017. Žalobkyňa predložila report zo Sociálnej poisťovne, žiadosť o poskytnutie úveru. Sociálna poisťovňa na žiadosť banky overuje informácie súvisiace s príjmom spotrebiteľa prostredníctvom súboru otázok, stanovených vyhláškou ministerstva financií. Záver súdu prvej inštancie, že žalobkyňa neskúmala bonitu žalovaného z hľadiska zisťovania jeho príjmov, nie je ničím podložené. Ide o predčasné rozhodnutie, zaťažené vadou správneho skutkového a právneho posúdenia veci. Žalobkyňa má za to, že nárok na zaplataenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatení. V tom zmysle upravuje trvanie povinnosti platiť úrok aj ustanovenie § 503 ods. 3 Ob. z. Strany si však môžu vznik a zánik tejto povinnosti dojednať v zmluve odchyľne. Úprava úroku z omeškania, ako i úroku z úveru je podporná (má dispozitívny charakter), rozhodujúca je dohoda strán. Žalobkyňa odkázala na rozsudok Krajského

súdu v Žiline sp. zn. 11Co/12/2017. V prípade odstúpenia od zmluvy naďalej trvá právo veriteľa, aby dlžník vrátil dlžnú sumu s úrokmi. Pojem odplaty za dojednanie záväzku poskytnúť úver je potrebné odlíšiť od úrokov z úveru upravených v § 502 Ob. z. Odplata za dojednanie záväzku predpokladá dohodu medzi veriteľom a dlžníkom, vrátane jej výšky (nezáleží na tom, či k čerpaniu dohodnutého úveru došlo). Dohoda o úrokoch z úveru podľa § 502 Ob. z. je podmienená skutočným poskytnutím peňažných prostriedkov dlžníkovi. Zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná, keďže záväzok zaplatiť úroky patrí k pojmovým znakom zmluvy. Na zaplatenie úrokov z úveru dohodnutých podľa § 502 Ob. z. má právo každý veriteľ, ktorý uzavrel písomnú zmluvu o úvere a skutočne dlžníkovi na jeho žiadosť úver poskytol, a to do splatnosti úveru. Úrok z úveru je v podstate cena za používanie poskytnutých peňažných prostriedkov, preto má dlžník povinnosť platiť úrok po skutočnú dobu ich používania, teda až do vrátenia peňažných prostriedkov. S poukazom na obsah rozhodnutia R 59/1998 nie je možné dospieť k názoru, že Najvyšší súd Slovenskej republiky jednoznačne vyslovil, že veriteľ má nárok na úroky z peňažných prostriedkov iba do splatnosti dlhu, keďže o takomto nároku nerozhodoval ani okresný súd (vychádzalo sa z právneho stavu v čase, keď výška úrokov z omeškania nebola zákonom limitovaná). Odstúpenie od úverovej zmluvy a jeho účinky a dôsledky sú upravené priamo v Obchodnom zákonníku, preto je potrebné na ich posúdenie aplikovať § 506 a § 351 Ob. z. a priznať nárok na zaplatenie zmluvných úrokov do úplného zaplatenia úveru, čomu zodpovedá aj právna úprava v § 6 a § 13 ods. 3 ZoSÚ. Oznámenie žalobcu o splatnosti celého úveru alebo odstúpenie od zmluvy nevyklúčujú, aby bol dlžník pri omeškaní s vrátením úveru povinný platiť úroky z úveru, ktoré predstavujú odplatu za prenechanie peňažných prostriedkov na ich používanie (nie odplatu podľa § 499 Ob. z. za dohodnutie záväzku poskytnúť úver), tak aj úroky z omeškania, ktoré sú sankciou za porušenie povinnosti (nezaplatením dlhu riadne a včas). Nárok na úroky po zosplatnení, ako aj úrok z omeškania zo zmluvných úrokov bol priznaný rozhodnutím Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/193/2017, poukazujúc na odlišnosť funkcií zmluvných úrokov a úrokov z omeškania. V prvom prípade ide o odmenu za požičanie peňazí a v druhom o sankciu za porušenie povinností. Obidva úroky obstoja vedľa seba. Žalobkyňa poukázala aj na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, ako aj Krajského súdu v Bratislave. Dlžník používa finančné prostriedky poskytnuté veriteľom aj po lehote splatnosti. Výklad dotknutých noriem je potrebné podriaďiť právu vlastníť majetok, vrátane legitímnych očakávaní veriteľa, že pri absencii ním poskytnutých peňažných prostriedkov, dostane primeranú náhradu vo forme zmluvne dojednaného úroku. Úroky sú cena peňažných prostriedkov v zmysle obetovanej príležitosti veriteľa. Dlžník by sa ocitol vo výhodnejšom postavení, než by bol v prípade riadneho splácania úveru. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Cdo/212/2014, zákonné úroky z omeškania nenahrádzajú od splatnosti pohľadávky úroky, ktoré si strany dojednali. Nedošlo ani k prijatiu navrhovanej legislatívnej zmeny v ustanovení § 53 ods. 9 O. z. (úroky za poskytnutie peňažných prostriedkov patria dodávateľovi len do uplatnenia práva podľa § 565). Vo vzťahu k uzneseniu ústavného súdu IV. ÚS 476/2012 žalobkyňa konštatovala, že ústavný súd sa nevyjadril k meritu odvolania, t. j. úrokom po zosplatnení, ale ani tak učiniť nemohol. Rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Obo/143/98 sa netýka samotného uplatňovania nároku na dohodnutý úrok z poskytnutých peňažných prostriedkov po zosplatnení úveru. Prioritne sa rieši otázka nároku na úroky z omeškania v prípade omeškania s platením úrokov za poskytnutie peňažných prostriedkov a nároku na úroky z omeškania v prípade omeškania s platením úrokov z omeškania. Žalobkyňa uviedla podstatnú argumentáciu z odôvodnení súdnych rozhodnutí. Poukázala aj na skutočnosť, že zmluvné úroky boli vyčíslené pevnou sumou ako zmluvný úrok naakumulovaný z istiny do dňa zosplatnenia a tento sa ďalej nenavyšuje. Ohľadom úroku z omeškania zo zmluvných úrokov žalobkyňa označila rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/542/2016. Dohodnuté úroky sú súčasťou anuitnej splátky, z čoho vyplýva, že dohodnuté úroky sa stanú súčasťou istiny. Aj podľa rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Co/19/2017 pokiaľ dlžník mešká s úhradou úroku, má veriteľ právo požadovať úroky z omeškania z nezaplatených úrokov z úveru. Súčasťou sumy vyplývajúcej z úverovej zmluvy, ktorú má dlžník vrátiť, je nielen istina úveru, ale aj dohodnuté úroky. Žalobkyňa poukázala aj na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19Co/143/2017. Pri zmluve o úvere sú úroky súčasťou peňažného záväzku dlžníka, preto dôsledkom omeškania s ich platením je zo zákona vyplývajúca povinnosť platiť úroky z omeškania. Podstatné je tiež rozlišovanie medzi úrokmi z úrokov (tzv. anatocizmus) a úrokmi z omeškania z úrokov. Úroky z omeškania predstavujú sankčný mechanizmus podľa § 517 O. z. a § 369 Ob. z. Žalobkyňa namietala aj nesprávny výpočet v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania súdom prvej inštancie, keď pri určení hodnoty sporu neprihliadal iba na žalovanú istinu. Ak sú úroky len príslušenstvom pohľadávky, pri posudzovaní miery úspechu sa na ne neprihliada (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10CoPr/2/2016, rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12Co/145/2017, uznesenie NS SR sp. zn. 6Obo/243/2007). Úroky sú príslušenstvom pohľadávky (veci hlavnej) podľa §

121 ods. 3 O. z. znášajú osud hlavnej veci, netvorí osobitný predmet konania a nejde ani o spojenie dvoch samostatných vecí.

3. Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

4. Odvolací súd podľa § 34 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z.) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je čiastočne dôvodné.

5. V posudzovanej veci súd prvej inštancie založil svoje zamietavé rozhodnutie vo veci samej na právnom závere, že úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. a/ ZoSÚ, z dôvodu absencie obsahovej obligatórnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ (t. j. výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, bez zákonom stanoveného členenia splátky). Hoci súd prvej inštancie poukazoval aj na skutočnosť, že žalobkyňa nepredložila dôkazy o posudzovaní spôsobilosti žalovaného ako dlžníka splácať úver, nevyvodil z uvedeného záveru žiaden následok, ako ani zákonnú sankciu.

6. Súd prvej inštancie svoje konštatovanie o absencii obsahovej obligatórnej náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ založil na záveroch predchádzajúcej súdnej praxe, v zmysle ktorej predmetná obligatórna náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ predstavuje údaj dôležitý pre spotrebiteľa, keďže pomáha spoznať, ako konkrétne budú náklady spojené so spotrebiteľským úverom uhrádzané. ZoSÚ nad rámec smernice (Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS v znení korigenda k tejto smernici) požadoval rozčlenenie splátky. Z podnetu Krajského súdu v Prešove na zaujatie Stanoviska občianskoprávneho kolégia NS SR k predmetnej spornej otázke je zrejmé, že ustálená rozhodovacia prax súdov požadujúca rozčlenenie splátky, bola podporená rozhodnutiami vyšších súdnych autorít sp. zn. 7Cdo/128/2016, 7Sžo/61/2015. Až uznesením NS SR sp. zn. 3Cdo/146/2017 došlo k vyjadreniu odlišného právneho názoru v danej otázke s argumentáciou, že dotknuté zákonné ustanovenie len spresňuje, čo splátka úveru zahŕňa a preto eurokonformným výkladom možno dospieť k záveru, že zákon členenie splátky nepožaduje. S poukazom na článok 2 CSP, vyjadrujúci ústavný princíp právnej istoty, ako aj ustanovenie § 220 ods. 3 CSP, odklon od posledného, a to odlišného rozhodnutia NS SR, odvolací súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach zdôvodňoval tým, že konflikt medzi smernicou a vnútroštátnym zákonom (ktorý vyplýva aj z označeného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie C-42/15) nie je možno riešiť priznaním priameho účinku tejto smernice, ktorá je záväzná len pre štát a jej priamy účinok medzi jednotlivcami je vylúčený. Ani dostupnými interpretačnými metódami nebolo možné poskytnúť nepriamy účinok úniijnému právu (napriek povinnosti eurokonformného výkladu podľa článku 288 ZfEÚ, Zmluva o fungovaní Európskej únie, Úradný vestník 2012/C 326/01). Nejednalo by sa o interpretačnú metódu contra verba legis („kedy v rámci možných výkladových metód sa hľadá a prijíma taký výklad, ktorý umožňuje uplatnenie nepriameho účinku pri zachovaní účelu zákona a slová zákona ustupujú do úzadia“), ale o výklad contra legem, keďže by ním došlo k popretiu predmetného ustanovenia, t. j. k povinnosti neaplikovať ho. Takýto postup by bol v rozpore s princípom právnej istoty vyplývajúcim z článku 1 ods. 1 Ústavy SR (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), vzhľadom na jednoznačnosť úmyslu zákonodarcu, vyplývajúceho z dôvodovej správy, teda účel právnej normy, ako aj jeho explicitné vyjadrenie v legislatívnom texte.

7. Podľa prelomového rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-331/18, TE proti POHOTOVOSŤ, s.r.o., zo dňa 5. septembra 2019, však článok 10 ods. 2 a článok 22 ods. 1 smernice 2008/48, tak ako boli vyložené rozsudkom z 9. novembra 2016 Home Credit Slovakia (C-42/15), majú sa uplatniť aj na zmluvu o úvere, ktorá bola uzatvorená pred vyhlásením tohto rozsudku (C-42/15) a pred zmenou vnútroštátnej právnej úpravy, vykonanou s cieľom dosiahnuť súlad s výkladom prijatým v uvedenom rozsudku.

8. V odôvodnení rozsudku vo veci C-331/18 TE proti Pohotovosť, s.r.o. Súdny dvor EÚ konštatoval, že požiadavka konformného výkladu je obmedzená všeobecnými právnymi zásadami, najmä zásadou právnej istoty, v zmysle ktorej nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva contra legem. Hoci povinnosť konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva contra

legem, vnútroštátne súdy musia v prípade potreby zmeniť ustálenú vnútroštátnu judikatúru, ak vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice.

9. Vzhľadom na uvedené závery v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-331/18, vnútroštátne súdy sú povolané k zmene súdnej praxe, a to prostredníctvom zmeny vnútroštátnej judikatúry (keďže ustálená rozhodovacia prax súdov požadujúca rozčlenenie splátky, podporená rozhodnutiami vyšších súdnych autorít, napr. sp. zn. 7Cdo/128/2016, 7Sžo/61/2015, vychádzala z výkladu vnútroštátneho práva odlišného od výkladu smernice, obsiahnutého v rozsudku Súdneho dvora EÚ C-42/15 Home Credit Slovakia), v tom zmysle, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí špecifikovať splátku úveru rozpisom na istinu, úrok a ostatné poplatky. Takýto výklad sa má uplatniť aj na zmluvu o úvere, o akú ide vo veci samej, ktorá bola uzatvorená pred vyhlásením rozsudku Súdneho dvora EÚ C-42/15 Home Credit Slovakia, ako aj pred zmenou vnútroštátnej právnej úpravy (zákon č. 279/2017 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení oznámenia o oprave chyby č. 299/2017 Z. z.), vykonanej s cieľom dosiahnuť súlad s výkladom prijatým v uvedenom rozsudku.

10. Z dôvodu, že prejednávaná otázka nebola vyjadrená v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR, ako ani senát najvyššieho súdu, ktorý dospel pri svojom neskoršom rozhodovaní k odlišnému právnemu názoru, ktorý už bol vyjadrený v (nepublikovanom) rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, nepostúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu, a s prihliadnutím na precedenčnú záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie, legitímne nemožno očakávať konkurujúcu právnu úvahu najvyššej súdnej inštancie SR v rámci všeobecnej sústavy súdov. Je preto potrebné konštatovať zmenu okolností podstatných pre pôsobenie právnej normy dotvorenej judikatúrou. Bol tak poskytnutý dostatočný základ pre zmenu právneho názoru vnútroštátnych súdov, teda aj odvolacieho súdu.

11. So zreteľom na uvedené závery, právny názor súdu prvej inštancie, podľa ktorého poskytnutý spotrebiteľský úver treba považovať za bezúročný a bez poplatkov, z dôvodu, že zmluva o spotrebiteľskom úvere pre absenciu rozpisu splátky na istinu, úrok, poplatky, nespĺňala náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ, už nebolo možné považovať za správny. Po vydaní rozsudku Súdneho dvora EÚ C-331/2018, TE proti Pohotovosť s.r.o., je dôvodné očakávať zosúladenie rozhodovacej činnosti najvyššej vnútroštátnej súdnej autority, ako aj ostatných súdov, s týmto rozhodnutím.

12. Odvolacia námietka žalobkyne o dodržaní obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ bola preto dôvodná, v dôsledku čoho nemohla nastať ani zákonná sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, ako to konštatoval súd prvej inštancie z tohto dôvodu.

13. Súd prvej inštancie však konštatoval ako ďalší dôvod nepriznania úrokov za poskytnutie peňažných prostriedkov aj to, že podľa ustálenej súdnej praxe zmluvné úroky patria len do splatnosti dlhu (podľa § 502 a § 503 Ob. z.). Od splatnosti dlhu je dlžník v omeškaní a je preto povinný platiť úroky z omeškania.

14. Z dôvodu, že zmluvný úrok vyčíslený žalobkyňou vo výške 293,74 eur bol však súčasťou anuitných splátok poskytnutého úveru do predčasného zosplatnenia, žalobkyni prislúcha táto nezaplatená časť zosplatneného dlhu, ktorú sa žalovaný zaviazal vrátiť. Žalobkyni preto prináležalo právo na zaplatenie sumy 293,74 eur, tvoriacej súčasť zročného dlhu, vyčísleného do doby splatnosti celého dlhu, v dôsledku jednostranného právneho úkonu veriteľa, spolu s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 293,74 eur od 15. marca 2013 do zaplatenia (v rovnakom režime, aký sa vzťahoval na ostatnú zročnú časť dlhu 5.000,- eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne od 15. marca 2013 do zaplatenia).

15. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil, uložením povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyni sumu 293,74 eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne od 15. marca 2013 do zaplatenia. V zostávajúcej napadnutej zamietavej časti bolo potrebné považovať rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne.

16. Veriteľovi patria dohodnuté zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov iba do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť už iba úroky z omeškania (porov. uznesenie

NS SR sp. zn. 4Obo/143/98), pričom uvedeným názorom aj podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 476/2012 nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa. Rozhodnutie ÚS SR bolo vydané po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie a následnej implementácii relevantných smerníc do právneho poriadku SR.

17. Žalovaný bol povinný platiť zmluvný úrok do dohodnutej doby vrátenia požičaných peňazí. V prípade zmeny pôvodných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý, po zosplatnení úveru, dlžník sa dostáva do omeškania s plnením dlhu a nastupuje režim platenia úrokov z omeškania (porov. rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/108/2014). Povinnosť uhradiť úrok do jeho vrátenia sa vzťahuje na časové obdobie od poskytnutia úveru do doby, pokiaľ veriteľ nevyvolá zmenu pôvodných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý (napr. zosplatnením úveru, v dôsledku ktorého nastupuje režim platenia úrokov z omeškania). V prípade iného záveru by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi (porov. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1Co/30/2012).

18. Veriteľ svojím právnym úkonom navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby finančných prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kedy spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti splnenia, pričom veriteľ by naďalej inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. De facto by išlo o právny stav, podľa ktorého by sa popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky prijímal, ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo spotrebiteľovi by neboli garantované žiadne práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku (porov. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/190/2014).

19. Odvolacia námietka žalobkyne o povinnosti dlžníka platiť zmluvný úrok od poskytnutia peňazí do ich reálneho vrátenia preto nemohla obstáť. Je na veriteľovi akým spôsobom reflektuje stav porušenia zmluvných povinností dlžníka a v prípade zosplatnenia celého dlhu nesie veriteľ zodpovednosť za právne následky, vyplývajúce zo zmeny pôvodných zmluvných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý. Záleží na veriteľovi akým spôsobom si zabezpečí splnenie dlhu dlžníkom. S protiprávnym stavom (porušením zmluvných podmienok) sa potom spájajú jednotlivé sankcie, keďže dlžník je v omeškaní s vrátením sumy. Preto sa s ním nemôžu spájať odplatné plnenia, ktoré súvisia so stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov dlžníkom podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy (odplatné nároky patria len v právne súladnom stave, porov. rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/190/2014). Veriteľ pritom dlžníkovi neposkytuje finančné prostriedky (neprejavuje vôľu v čase uzavretia zmluvy) pre prípad porušenia povinnosti dlžníka, ale na dohodnutú dobu (do ktorej má dôjsť k vráteniu peňazí). Podľa predmetnej zmluvy (1.2) bol dohodnutý úrok 15,9 % ročne do splatnosti dlhu.

20. K odvolacej argumentácii žalobkyne, že v dôsledku porušenia povinností by dlžník získal pre neho výhodnejšie postavenie, je potrebné uviesť, že splatnosť celého dlhu bola privedená v dôsledku jednostranného právneho úkonu žalobkyne ako veriteľa, vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru. V prípade porušenia povinnosti dlžníka je na veriteľovi ako bude následne postupovať a využije sankcie a zabezpečovacie prostriedky na eliminovanie dôsledkov porušenia povinnosti dlžníka, ktoré právny poriadok upravuje. Vyhlásenie mimoriadne splatnosti dlhu nie je úkonom dlžníka ale veriteľa, ktorý sa rozhodol a prejavil vôľu v uvedenom smere, v dôsledku čoho znáša právne následky. Nejedná sa preto o „zvýhodnenie dlžníkov“, ktorí si neplnia povinnosti oproti iným, ktorí svoj dlh plnia, keďže je na veriteľovi, ako využije hmotnoprávne nástroje priznané právnym poriadkom na zabezpečenie splnenia dlhu a uplatnenie sankcií pre prípad porušenia zmluvných povinností dlžníkom.

21. Úrok z úveru je cena (odplata) za užívanie poskytnutých peňažných prostriedkov, a to na dohodnutú dobu, t. j. do dohodnutej doby vrátenia poskytnutých prostriedkov veriteľom dlžníkovi, po uplynutí ktorej sa už úver neposkytuje a v prípade nesplnenia dlhu v lehote splatnosti ide o vymáhanie dlhu, nie však o pokračovanie poskytovania úveru. Pri uzavretí zmluvy veriteľ neprejavuje vôľu poskytovať finančné

prostriedky aj na dobu porušovania povinnosti dlžníka zo zmluvy (neplatením dlhu v lehote splatnosti), pričom dlžník tieto prostriedky po splatnosti dlhu neužíva, ale neoprávnené zadržáva, preto sa nemôže jednať o odplatu za užívanie peňažných prostriedkov.

22. V prípade zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme úveru sa jedná o synalagmatický právny vzťah. Účinným prejavom vôle veriteľa zaniká právo dlžníka užívať veriteľove peniaze a tým zaniká tomu korešpondujúca povinnosť dlžníka platiť z poskytnutej istiny riadne úroky. Naopak nastupujú mechanizmy sankčné, ktorými sú ex lege úroky z omeškania, nárok na náhradu škody, prípadne iné. Spornú otázku bolo potrebné v prvom rade riešiť aplikáciou vnútroštátnych právnych noriem, pričom Súdny dvor Európskej únie nemá právomoc vykladať vnútroštátne právo členského štátu (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veciach C-96/16 a C-94/17 predmetnú otázku nerieši z hľadiska eurokonformného výkladu, porov. Pavúk, A. Neexistencia nároku veriteľa na riadne (zmluvne dohodnuté) úroky po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru, www.najpravo.sk, 2017). K poukazu žalobkyne na rozhodnutia odvolacích súdov (na podporu svojej argumentácie o možnosti kumulácie riadnych úrokov a úrokov z omeškania) je potrebné uviesť, že súdna prax v predmetnej otázke nie je ustálená (porov. napr. rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/403/2016, 24Co/104/2019, rozhodnutie Krajského súdu Prešov sp. zn. 24Co/99/2017, rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 12Co/16/2018, 15Co/193/2018, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/337/2018, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/56/2018, rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 11Co/181/2018, rozsudok Krajského súdu Trenčín sp. zn. 19Co/70/2018, rozsudok Krajského súdu Nitra sp. zn. 5Co/304/2017). Ak iný senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospel k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý bol už vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu (vyššie uvedený), postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu..

23. Odvolací súd preto podľa § 387 ods. 1 CSP rozsudok súdu prvej inštancie v zostávajúcej napadnutej zamietajúcej časti (o zaplatenie zmluvného úroku 15,9 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 15.3.2013 do zaplatenia) ako vecne správne potvrdil.

24. Podľa § 396 ods. 2 CSP ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie. V konaní pred súdom prvej inštancie bola žalobkyňa úspešná v časti o zaplatenie sumy 5.000,- eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne od 15. marca 2013 do zaplatenia, o zaplatenie sumy 293,74 eur s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne od 15. marca 2013 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 4,53 eur a neúspešná len v časti úroku vo výške 15,9 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 15. marca 2013 do zaplatenia, predstavujúcej príslušenstvo pohľadávky a súčasne nepatrnú časť. Podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP žalobkyňa voči žalovanému preto prislúchal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v plnom rozsahu.

25. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 2 CSP, keďže predmetom odvolacieho konania bolo príslušenstvo pohľadávky (úrok vo výške 293,74 eur, úrok z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 293,74 eur od 15. marca 2013 do zaplatenia, zmluvný úrok 15,9 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 15.3.2013 do zaplatenia). V odvolacom konaní úspech žalobkyne predstavoval 8 % (úroky 293,74, úrok z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 293,74 eur od 15. marca 2013 do 31. marca 2020, teda do dňa rozhodnutia odvolacieho súdu, t. j. 165,66 eur, spolu 459,40 eur) a úspech žalovaného predstavoval 92 % (úrok vo výške 15,9 % ročne zo sumy 5.000,- eur od 15. marca 2013 do 31. marca 2020, t. j. 5.604,21 eur). Pomer úspechu a neúspechu strán konania tak predstavoval vznik nároku žalovaného na náhradu trov konania voči žalobkyne v rozsahu 84 %. Žalovaný má preto voči žalobkyne nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 84 %. Odvolací súd pre účely procesného rozhodovania o trovách konania zistil predbežnú výšku príslušenstva k času svojho rozhodovania a túto zohľadnil pri posúdení „úspechu“ v konaní (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 1MCdo/1/2004). Z dôvodu, že žalovaný v odvolacom konaní ostal pasívny, do konania sa nezapojil (nevykonal žiaden procesný úkon) a náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnil, náhrada trov odvolacieho konania žalovanému priznaná nebola (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 7Cdo/14/2018).

26. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.